

►PARAGRAFTVIST►DER ER POLITISK FLERTAL FOR DEN NYE OFFENTLIGHEDSLOV. MEN ENHEDSLISTEN OG LIBERAL ALLIANCE ER BLANDT MODSTANDERNE

Tom Behnke, retsordfører (K)

»Den nuværende lov er utidssvarende. Desuden er den nuværende lov alt for besværlig for den, der ønsker aktindsigt, fordi man ret præcist skal vide, lige nøjagtig hvilket dokument man ønsker aktindsigt i. Med den nye lov skal man blot sige, hvilken sag det drejer sig om«.

Pr-foto

»Der sker en tilpasning i spørgsmålet, om dokumenter fra styrelser skal betragtes som interne eller eksterne. Jeg mener, at der er tale om interne dokumenter, uanset om ministerens embedsmænd sidder i samme bygning som ministeren eller i bygningen ved siden af«.

Karina Lorentzen, retsordfører (SF)

»Vi læner os selvfølgelig op ad de eksperter, der har siddet i Offentlighedskommissionen. I dag er det meget tilfældigt, om der er indsigt eller ej. Det handler ikke om, at vi ikke synes, at magtmisbrug eller magtfordrejning skal kunne afsløres. Og det tror jeg også, der er en del muligheder for at gøre«.

Pr-foto

»Det nye er, at man har behov for dette her frirum til at få faglig bistand og få skæve ideer, uden at de nødvendigvis ender på forsiden af Ekstra Bladet. Det tror jeg, alle, der har siddet i en forhandlingssituation eller et lukket møde, har brug for«.

Pernille Skipper, retsordfører (EL)

»Der eksisterer allerede i dag et fortroligt rum. Så snart tingene foregår inde i et ministerium, er der ikke adgang til aktindsigt. Det, man lukker ned for nu, er muligheden for at se grundlaget for de beslutninger, der bliver taget. Og en del af demokratiet er jo, at vælgerne kan holde politikerne op på grundlaget for beslutningerne. Der skal være et fortroligt rum. Men det går over min forstand, hvorfor vi har behov for at udvide det«.

Foto: Magnus Holm

»Loven var en chance for at vise, at vi gerne ser åbenhed i forvaltningen. Det er decideret pinligt, at vi ikke har benyttet den«.

Jan E. Jørgensen, Retsudvalget (V)

»Du finder ikke mange lande i verden, hvor du ikke har en beskyttelse af interne arbejdsdokumenter i ministerierne. Med den nye offentlighedslov vil der være dokumenter, som du fremover ikke kan få aktindsigt i. Det er rigtigt nok. Omvendt er der andre dokumenter - også interne i et ministerium - hvor man fremover kan få aktindsigt. Det vigtige må være papirets indhold og ikke, hvordan ministeriet tilfældigvis er organiseret«.

Pr-foto

Kan du give et eksempel på, at den nuværende lov har vist sig uhensigtsmæssig?
»Nej, det kan jeg ikke«.

Simon E. Ammitzbøll, retsordfører (LA)

»Morten Bødskov er på et demokratisk vildspor i denne sag. Han burde vise den respekt for folkestyret, at han trækker loven tilbage i denne her folketingssamling. Så kan vi få en god drøftelse af, hvad der skal ske fremadrettet«.

Pr-foto

Der kan være gode grunde til, at ministrene har et fortroligt rum at arbejde i. Hvorfor anerkender du ikke det?

»Man har allerede et fortroligt rum i dag. Derfor er det et falsk argument, at det 'bare' er det, man vil indføre. Sagen er den, at Morten Bødskov har en utrolig dårlig sag, og det ved han også godt«.

jesper.vangkilde@po.dk

Danmark har mistet førertrøjen

Selv med en ny dansk offentlighedslov har de andre nordiske lande mere åbenhed i forvaltningen.

Analysen på det canadiske Centre for Law and Democracy er skuffede over de danske politikere.

»Danmark ligger højt, meget højt, når det gælder kampen mod korruption, når det gælder god regeringsskik og mange andre forhold. Danmark er et af de lande, man ser op til. Men når det gælder offentlighedsloven, er I ikke længere pionerer«, siger chefanalytiker Michael Karanicolos.

HENRIK KAUFHOLZ

»Jeg havde ærlig talt ventet, at I ville ligge langt højere«, siger han efter at have analyseret det danske lovforslag, der i centrets evaluering får blot 63 af 150 mulige point, hvilket rækker til en plads som nummer 78 blandt 93 lande.

Jamen kan man overhovedet sammenligne den slags. Et er jo lovtekst, noget andet er virkeligheden?

»Naturligvis kan man sammenligne lovtekster, men implementeringen - virkeligheden - er selvfølgelig også vigtig. I nogle lande kan loven være rene papirparagraffer, mens den i andre lande rent faktisk praktiseres. Så vores rating fortæller ikke hele historien. Det er vi helt på det rene med«.

»Men det ændrer ikke ved, at en lov afspejler den politiske vilje i et land, og her er flertallet i jeres parlament åbenbart ikke villigt til at leve op til den internationale udvikling på feltet«, siger Michael Karanicolos, der mener, at de vigtige undtagelser i paragrafferne 24 og 27 om kommunikation med og mellem politikere er mere vidtgående end i andre lande.

»Disse undtagelser er meget, meget vidtgående i det danske lovforslag, men det her - lovforberedelse og den slags - ser vi også i andre lande med velfungerende demokrater. Man kunne kalde det forsøg på lovgivning i hemmelighed. Det er ikke

enestående for Danmark«.

I analysen kan landene som nævnt få 150 point fordelt på syv forskellige delområder. Det danske lovforslag scorer især lavt på 'undtagelser og afslag', hvor det kun får et enkelt af 30 mulige point.

Bedst ser det ud for klageadgang, hvor det trods flere forslag til ændringer i lovforslaget, ender med 21 af 30 point.

Analysen på 13 sider går i detaljer med mange dele af lovforslaget og savner bl.a., at offentlige institutioner forpligtes til at redegøre for, hvordan de håndterer loven, og efterlyser også en central myndighed, der skal fremme retten til information og følge udviklingen på området.

»Det er klart, at Danmark har hårdt brug for en gennemgribende reform, der tager fat om roden, for at forbedre den lovlige ramme for retten til information«, lyder en af de overordnede konklusioner i analysen.

»Bedømmelsen alt for streng«

Seniorforsker Eva Ersbøll, Institut for Menneskerettigheder, er enig med det canadiske center i, at de vigtige undtagelser i paragrafferne 24 sammenholdt med

par. 29, styk 1 og 27 om betjening og rådgivning af ministre samt deres kommunikation med politikere er for vidtgående og bør ændres.

»Der er også andre interessante forslag, men overordnet synes jeg, bedømmelsen er alt for streng. Jeg var medlem af Offentlighedskommissionen og ved, at mange af de punkter, analysen kommer ind på, var genstand for lange overvejelser. For eksempel om Folketingets Ombudsmand som klageinstans. Kommissionen har et procedureforslag, som vil føre til hurtigere sagsbehandling og forslag om oprettelse af en særlig offentlighedsenhed hos Ombudsmanden. Vi håber, at Folketinget tager initiativ hertil. Ombudsmandsinstitutionen hører jo under Folketinget«.

Giver det overhovedet mening at lave den slags sammenligninger?
»Ja, det gør det, når man som centret gør udtrykkeligt opmærksom på, at det er en analyse og ranking af lovtekster, og at det ikke siger noget om implementeringen. Det er en vigtig begrænsning«, siger Eva Ersbøll.

»Relevant lige præcis nu«

Forskningschef Oluf Jørgensen, Danmarks Journalist- og Mediehøjskole, finder analysen »overordentlig interessant«, selv om han har fundet et par fejl og misforståelser. »Bl.a. er canadierne ikke klar over, at Statsrådet ikke spiller nogen rolle«.

Oluf Jørgensen er selv midt i en sammenlignende analyse af offentlighedslove i Danmark, Norge, Sverige, Finland

Dansk bundplacering		
Centre for Law and Democracy i Halifax i Canada offentliggør hvert år en analyse af love om borgernes ret til information. På listen fra 28. september 2012 fik Danmark 63 point af 150 mulige og lå – som flere andre lande med gamle love om offentlighed i forvaltningen - langt nede på listen. Men Danmark bliver med den nye lov i bunden i denne internationale sammenligning, viser en analyse-centret netop har foretaget af lovforslaget. Landene revideres løbende, så man kan for eksempel ikke se, at Island netop har fået ny lov. Den gamle fra 2004 rakte blot til en plads lige under Danmark.		
Placering	Land	Point
1	Serbien	135
2	Indien	130
3	Slovenien	130
4	Liberia	126
5	El Salvador	124
6	Mexico	119
7	Antigua	117
8	Ukraine	115
9	Kroatien	114
10	Etiopien	114
11	Aserbajdsjan	114
12	Nicaragua	113
13	Sydafrika	111
14	Bangladesh	110
15	Brasilien	110
16	Makedonien	108
17	Kosova	106
18	Yemen	105
19	Nepal	105
20	Finland	104
21	Kirgisien	103
22	Bosnien-Hercegovina	102
23	Moldova	101
24	Indonesien	99
25	Storbritannien	99
26	Uganda	98
27	Peru	97
28	Guatemala	96
29	Sverige	95
30	Georgien	94
31	Chile	93
32	New Zealand	93
33	Bulgarien	92
34	Armenien	91
35	Uruguay	91
36	Trinidad	91
37	Irland	91
38	Jamaica	90
39	Nigeria	90
40	USA	89
41	Tunesien	89
42	Montenegro	89
43	Ungarn	87
44	Estland	86
45	Rumænien	86
46	Belize	85
47	Honduras	85
Placering	Land	Point
48	Australien	84
49	Sydkorea	84
50	Norge	83
51	Mongoliet	82
52	Colombia	82
53	Holland	82
54	Slovakiet	80
55	Canada	79
56	Malta	79
57	Angola	76
58	Thailand	76
59	Ecuador	75
60	Niger	74
61	Panama	74
62	Zimbabwe	72
63	Kina	72
64	Saint Vincent og Grenadinerne	72
65	Portugal	72
66	Schweiz	72
67	Tjekkiet	71
68	Albanien	69
69	Cook Islands	69
70	Israel	68
71	Tyrkiet	68
72	Japan	67
73	Frankrig	67
74	Letland	67
75	Argentina	66
76	Pakistan	66
77	Guinea	66
78	Danmark	63
79	Island	63
80	Usbekistan	61
81	Den Dominikanske Republik	61
82	Litauen	61
83	Taiwan	60
84	Belgien	60
85	Polen	60
86	Rusland	58
87	Italien	58
88	Jordan	56
89	Tyskland	52
90	Tadsjikistan	51
91	Grækenland	48
92	Lichtenstein	42
93	Østrig	37
Kilde www.law-democracy.org Grafik Mads Pedersen 13153		

►FAKTA

►TIDSLER I NY LOV

Centre for Law and Democracy har i alt 33 forslag til ændringer af det danske lovforslag. De vigtigste ændringer vedrører undtagelserne, bl.a. par. 24 og par. 27, og i det hele taget er undtagelserne i lovforslaget »for vidtgående«.

Der mangler klar klageadgang og især en særlig institution, der kan gennemtvinge afgørelser i klagesager. Eventuelt kan Ombudsmanden få udvidede beføjelser.

Der mangler en klar afvejning af hensyn til borgernes ret til at vide, hvad der foregår, og myndighedernes ret til at afvise indsigt.

gamle og de nye regler, ligger Danmark sørgeligt i bunden af tabellen«.

Justitsminister Morten Bødskov, der fik analysen i går morges kl. 7.38, havde i dagens løb ikke mulighed for et interview om sagen og har sendt en kommentar på mail. Her hedder det blandt andet:

»Udtalelsen bygger på en række fejlslutninger og misforståelser af både lovforslaget og den gældende danske lovgivning. Centre for Law and Democracy må have overset, at der i forvaltningsloven, retsplejeloven og arkivloven allerede er regler af den karakter, som efterspørges. Herudover forstår Centre for Law and Democracy ikke, hvilken vigtig kontrolfunktion Folketingets Ombudsmand varetager, når det gælder aktindsigt«.

»Indlægget skal derfor efter min opfattelse tages med et stort gran salt«, skriver justitsministeren.

henrik.kaufholz@pol.dk

Serbien: Mere end smukke paragraffer

Graverjournalist om serbiske love: »Jeg får alt det materiale, jeg beder om«.

HENRIK KAUFHOLZ

Da Serbien i 2004 udnævnte Rudoljub Sabic til kommissær for offentlig information og databeskyttelse, regnede ingen med, at den nye lov om borgernes ret til information ville få nogen betydning.

»Han fik bare et lille kontor og to medarbejdere. Det er den måde, man plejer at gøre den slags på her i Serbien. Men Sabic er både stædig og går virkelig ind for offentlighed i statens anliggender«, siger en af Serbiens kendteste dybdøbende journalister, Milorad Ivanovic, der de seneste 15 år har afsløret myndighedernes magtmisbrug.

»Så vi journalister får de oplysninger, vi med henvisning til offentlighedsloven beder om. Selv Forsvarsministeriet, der plejede at være lukket som et pengeskab, er begyndt at imødekomme vores ansøgninger. Så det har ført til flere skandaler om, hvordan militæret skriver kontrakter, og i det hele taget bruger sine bevillinger«, siger han.

Milorad Ivanovic har selv ved hjælp af loven fået fat i en kontrakt mellem Airbus og det jugoslaviske flyselskab JAT. »Den var ganske vist fra Milosevic-tiden, men uden loven og den meget aktive kommissær var det næppe sket«.

»Jeg får alt det materiale, jeg beder om«, siger Milorad Ivanovic.

»Jeg kan ikke på stående fod komme i tanke om en sag, hvor journalister ikke har fået de oplysninger, de havde ret til. Her skal man vide, at hverken loven eller Rudoljub Sabic var særlig populær i pressen i begyndelsen. Journalister er jo vant til at få oplysningerne straks. Her måtte man vente, mens sagen gik sin gang«, siger han.

»Rudoljub Sabic, der er advokat, medlem af oppositionen mod præsident Slobodan Milosevic, tidligere minister og parlamentsformand, holder seminarer og kurser over hele landet rundt for at få medierne og borgerne til at bruge loven. Han er virkelig en ildsjæl«.

Milorad Ivanovic er med i et globalt netværk af undersøgende journalister og kan sagtens finde lande på listen fra Centre for Law and Democracy, hvor han som for eksempel Aserbajdsjan ikke giver meget for en topplacering:

»Så ja, jeg var også overrasket over, at det canadiske center har Serbien øverst på listen. Her havde jeg regnet med at finde jer danskere eller svenskere«.

»Men på den anden side er der sket utrolig meget på det punkt de senere år. Jeg kan i hvert fald garantere, at her i landet er offentlighedsloven ikke bare nogle smukke paragraffer på et stykke papir«.